

Yttrande

Till: Myndigheten för digital förvaltning (DIGG)

Datum: 09 augusti 2026

Diarienummer: 2026–05380

Angående: Remissvar på utkast till "Sverige och det digitala decenniet – Underlag till justering av Sveriges nationella färdplan för EU:s digitala decennium"

1 Sammanfattning av standpunkt

Elöverkänsligas Riksförbund har tagit del av ovanstående dokument och bedömer att det, trots goda intentioner och medvetenhet om vissa problem, **inte är tillräckligt i linje med Sveriges skyldigheter enligt FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning (CRPD)**, särskilt för personer med funktionsnedsättningar som gör det medicinskt omöjligt eller hälsoskadligt att använda digital teknik.

Vi saknar uttryckliga garantier om att offentliga tjänster alltid ska ha icke-digitala alternativ.

2 Specifika synpunkter och brister

2.1 Tillgång till e-legitimation – risk för diskriminering

Dokumentet lyfter att andelen användare av Mobilt BankID är lägre bland personer med funktionsnedsättning och att cirka en tiondel av den vuxna befolkningen saknade tillgång till BankID år 2023 (enligt Betalningsutredningen).

Vår bedömning: Att lämna ut tillgången till den primära e-legitimationen till privata banker skapar osäkerhet för människor med komplexa funktionsnedsättningar. För personer med elöverkänslighet är oftast en mobiltelefon helt oanvändbar. Dokumentet nämner ett statligt alternativ ("Sverige-id"), men specificerar inte hur detta ska göra tjänster tillgängliga för dem som på grund av funktionsnedsättning eller av medicinska skäl inte kan interagera med skärmar eller elektronisk utrustning.

Konsekvens: Om offentliga tjänster digitaliseras helt utan fysiska alternativ utesluts dessa grupper från rätten till ekonomisk självständighet, vård, bidrag och social trygghet. Även skulle t ex ett helt digitaliserat valsystem ta ifrån drabbade individer deras lagstadgade rätt att delta i allmänna val.

2.2 Avsaknad av garanti för icke-digitala tjänster

Målet "100 % tillgängligt tillhandahållande online av viktiga offentliga tjänster" riskerar att tolkas som att digitalisering blir den *enda* vägen in till offentliga tjänster.

Vår bedömning: Enligt CRPD artikel 9 (Tillgänglighet) och artikel 19 (Att leva självständigt och delta i samhället) måste tillgänglighet säkras för *alla* former av funktionsnedsättningar. En strategi som siktar på total digitalisering utan uttryckligt krav på parallella, icke-digitala vägar bryter mot dessa principer.

2.3 Synnerligen utsatta grupper – äldre och personer med komplexa funktionsnedsättningar

Dokumentet konstaterar att andelen e-legitimationsanvändare är lägre bland äldre och bland personer med funktionsnedsättning, men föreslår främst tekniska lösningar (fler digitala plånböcker, fler appar, fler kort).

Vår bedömning: För personer med elöverkänslighet, grav synnedsättning, kognitiva svårigheter eller andra funktionsnedsättningar som gör digital teknik ohållbar, räcker inte fler digitala alternativ. Det krävs en tydlig policy om att *alla* viktiga offentliga tjänster måste ha en fysisk, analog motsvarighet som garanteras tillgänglig (enkelt och utan extra kostnad).

2.4 Generativ AI och nya risker för tillgänglighet

Remissen föreslår stora satsningar på AI i offentlig sektor (662 miljoner kronor).

Vår bedömning: Utan specifika garantier om att AI-lösningar är tillgängliga för personer med synnedsättning, kognitiva svårigheter eller andra funktionsnedsättningar, riskerar dessa satsningar att förvärra exkluderingen. Om myndigheter automatiserar service via AI-chattbotar som inte är kompatibla med skärmläsare eller kräver komplex interaktion, missgynnas funktionsnedsatta ytterligare. Dessutom behöver man i många fall kunna interagera med hjälp av tolk eller ombud.

3 Konkreta krav och rekommendationer

Elöverkänsligas Riksförbund begär att följande åtgärder införs i den slutliga versionen av färdplanen:

Krav: Garanti för icke-digitala alternativ.

Beskrivning: Alla viktiga offentliga tjänster måste ha en fysisk, analog motsvarighet som garanteras tillgänglig för alla, oavsett funktionsnedsättning.

Relevant rättighet: CRPD artikel 9 & 19.

Krav: Statlig e-legitimation som primärt alternativ, med tillgänglig analog variant.

Beskrivning: "Sverige-id" måste vara ett fullt funktionellt alternativ som inte kräver kontakt med banker eller biometrisk verifiering som är otillgänglig, en helt analog lösning måste göras tillgänglig omgående!

Relevant rättighet: CRPD artikel 5 (Likhet och icke-diskriminering).

Krav: Tillgänglighetskrav för AI.

Beskrivning: Alla AI-satsningar måste ha bindande tillgänglighetskrav som valideras för alla typer av funktionsnedsättningar innan implementering.

Relevant rättighet: CRPD artikel 4 (Allmänna skyldigheter).

Krav: Följdberäkning av kostnader.

Beskrivning: Statliga myndigheter måste redovisa kostnaderna och se till att medel reserveras för att säkerställa icke-digitala alternativ när digitalisering sker.

Relevant rättighet: CRPD artikel 4 (Resurser).

Krav: Involvering av funktionsrättsorganisationer.

Beskrivning: Före implementering av nya digitala tjänster ska funktionsrättsorganisationer (inklusive Elöverkänsligas Riksförbund) vara konsultativa parter.

Relevant rättighet: CRPD artikel 4 (Inblandning).

4 Slutsats

Dokumentet "Sverige och det digitala decenniet" visar en ambition att inkludera alla, men strukturellt riskerar det att leda till ökad exkludering för de mest sårbara grupperna. För att Sverige ska uppfylla sina internationella åtaganden och respektera mänskliga rättigheter måste färdplanen kompletteras med uttryckliga garantier om att **ingen medborgare ska uteslutas från offentliga tjänster, vård eller social trygghet eller deltagande i allmänna val på grund av sin funktionsnedsättning.**

Vi står naturligtvis till förfogande för ytterligare dialog och ber om att få vara involverade i fortsatta arbeten som berör tillgänglighet och digital inkludering/exkludering.

Med vänliga hälsningar,

Per Segerbäck
Sakkunnig

Elöverkänsligas Riksförbund, medlem av Funktionsrätt Sverige